

KODEX PRO REINTRODUKCE DENNÍCH MOTÝLŮ V ČR

Tento stručný dokument si klade za cíl formulovat hlavní podmínky, které by měly být dodrženy při přípravě a realizaci reintrodukčních pokusů denních motýlů v rámci ČR. Reintrodukcí máme na mysli jak návrat druhu vyhynulého v rámci celé ČR, tak opětovné založení populace po lokálním vymření (např. v rámci kraje). Dokument si neklade nárok být formálně závazným, vyjadřuje ovšem důraznou výzvu k dodržování zmíněných postupů při reintrodukčních pokusech ze strany entomologů a ochranářů. Je třeba mít na paměti, že nepromyšlená a špatně provedená reintrodukce je nejen zbytečná, ale může přinést i mnoho negativních důsledků.

- i) Druh vyhynul v rámci ČR nebo prodělal silný ústup v posledních desetiletích a hrozí jeho vyhynutí v celostátním nebo regionálním měřítku.
- ii) Přednostně musí být investováno do ochrany stávajících, přirozených populací druhu v rámci ČR nebo v daném regionu.
- iii) Je dostatečně známa biologie druhu a jeho komplexní nároky na prostředí ve všech stádiích vývoje. Jsou známy nebo alespoň tušíme příčiny vyhynutí druhu v regionálním či celostátním měřítku.
- iv) Lze s dostatečnou jistotou potvrdit (několikaletý monitoring), že druh na dané lokalitě skutečně vyhynul.
- v) S rozumnou jistotou lze vyloučit spontánní návrat druhu na lokalitu přirozenou formou, tj. další populace neexistují v dosahu předpokládaných disperzních schopností druhu.
- vi) Druh by měl být reintrodukovan pouze uvnitř přirozeného areálu výskytu. Pro introdukci na zcela nové lokality by měl být rozumný důvod, např. vznik nových antropogenních typů biotopů (výsypky, lomy, odkaliště, haldy hlušiny apod.) mimo disperzní dosah stávajících populací.
- vii) Cílová lokalita je vhodná z hlediska nabídky zdrojů, vegetační struktury a managementu, a to i v dlouhodobějším výhledu. Byly odstraněny hlavní příčiny vymizení druhu na lokalitě nebo v daném regionu.
- viii) Lokalita je dostatečně velká na to, aby mohla hostit dlouhodobě stabilní populaci. Je třeba důkladně zvážit prostorové nároky druhu, fungování metapopulační dynamiky, uzavřenost/otevřenost populací. Odstranění příčin vyhynutí v lokálním měřítku (např. na jedné louce) ještě nemusí zajistit přežití reintrodukované populace.
- ix) Nutný je souhlas vlastníků dotčených pozemků a odborné veřejnosti. Důrazně lze doporučit konzultaci záměru s autoritami v oboru.
- x) U zájmových druhů a i dotčených lokalit podléhajících zákonné ochraně je nutný písemný souhlas příslušného orgánu ochrany přírody.
- xi) Zdrojové jedince pro reintrodukci je třeba vybrat co nejpečlivěji. Nejdůležitějšími hledisky jsou maximální genetická, fylogeografická (= shodné či sousední povodí, pohoří, bioregion) a současně ekologická (např. nadmořská výška) blízkost zdrojové populace. Mělo by být minimalizováno riziko vnesení cizorodého genetického materiálu.
- xii) Odběr jedinců nesmí ohrozit zdrojovou populaci. U druhů s uzavřenými populacemi je před zásahem i po něm vhodné objektivními metodami odhadnout velikost zdrojové populace. Reintrodukce nesmí ohrozit jiné klíčové druhy (včetně taxonomicky vzdálených) na lokalitě.

- xiii) K založení nové populace s dostatečnou genetickou rozmanitostí je nutné použít dostatečný počet jedinců (potomstvo minimálně 30, ideálně 50 samic). V případě nutnosti (zdrojová populace je relativně malá) lze přenos jedinců provádět v několika letech po sobě.
- xiv) Po reintrodukčním pokusu musí následovat minimálně pětiletý monitoring vzniklé populace (především odhad velikosti populace a monitoring oblasti výskytu).
- xv) Celý průběh reintrodukce musí být řádně dokumentován, všechny kroky (příprava, vlastní reintrodukce, následný monitoring) archivovány nebo publikovány. Nezdokumentované reintrodukce již způsobily mnoho faunistických a biogeografických zmatků.

Ondřej Sedláček (Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy), Jiří Beneš, Martin Konvička
(Entomologický ústav Biologického centra AV ČR v Českých Budějovicích)